

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija

VIDZEMES REĢIONĀLĀ NODAĻA

Pils laukums 5, Cēsis, Cēsu novads, LV - 4101, tālr. 64123834, e-pasts vidzeme@mantojums.lv, www.mantojums.lv

Cēsis

27.03.2015. Nr.14.4-07/62

Apes novada pašvaldībai
Stacijas ielā 2, Apē
Apes nov., LV-4337

NORĀDĪJUMI

par valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa
„Kūts, vēlāk ugunsdzēsēju māja” (valsts aizsardzības Nr.2753) Gaujienas muižā
(adrese: „Pilskalni” Gaujienas pagastā, Apes novadā;
ēkas kadastra apzīmējums 3648 005 0197 001)
izmantošanu un saglabāšanu

Izdoti, pamatojoties uz likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 5. panta 2. daļu un MK 2003. g. 26. augusta noteikumu Nr.474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu” 45. punktu

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija (turpmāk - Inspekcija) informē, ka Jums piederošā ēka ar kadastra apzīmējumu 3648 005 0197 001 ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis **„Kūts, vēlāk ugunsdzēsēju māja”** Gaujienas muižā ar valsts aizsardzības Nr.2753.

Objekts ar valsts aizsardzības Nr.2753 iekļauts Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ar Latvijas Republikas Kultūras ministrijas 1998.gada 29.oktobra rīkojumu Nr.128, publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” nr.369/372 (1430/1433) 1998.gada 15.decembrī.

Ēka celta 1838. gadā kā saimniecības un dzīvojamā ēka, pārbūvēta 1886. gadā. Sākotnēji ēkas pirmajā stāvā bijis zirgu stallis un dzīvojamās telpas muižas kalpiem, bet otrajā stāvā - lopbarības novietne (ēkas austrumu pusē lopbarības piegādei celta dolomītakmeņu mūra uzbrauktuve ar diviem atzariem).

Ēka celta klasicisma stilā. Celtnes rietumu fasādi rotā portiks ar četrām doriskām kolonnām, portika trīsstūrveida frontona centrā iekalts gada skaitlis 1838. Fasāžu kompozīcijas simetrija panākta ar „aklo” logailu palīdzību. Divslīpņu jumts ar nošļauptām jumtgalēm. Jumta centrā bijis ažiurs skatu tornītis, tā sauktais „belveders”, kas nav saglabājies (šobrīd jumta dienvidu galā atrodas vienkāršs kvadrātisks tornītis ar četrslīpņu jumtiņu). Iekštelpas pārbūvētas.

Ēka ir būtiska valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa **Gaujienas muižas apbūve** (valsts aizsardzības Nr.2748) daļa.

Kultūras pieminekļa saglabājamās vērtības ir ēkas būvapjoms, fasāžu arhitektoniski mākslinieciskais risinājums un apdare, vēsturiskie būvgaldniecības izstrādājumi un būvkonstrukcijas.

2015.gada 03.martā, Inspekcijas darbiniekiem veicot kultūras pieminekļa saglabātības stāvokļa pārbaudi (03.03.2015. apsekošanas akts Nr.14.4-06/65), konstatēts sekojošais.

Jumts Jumta segums (viļņotas „Onduline” tipa loksnes – seguma tips, kāds parasti tiek pielietots kā pagaidu segums vai mazāk nozīmīgām ēkām) austrumu plaknē nedaudz apsūnojis. Jumts aprīkots ar lietus ūdens notekām, bet nav nodrošināta tālāka lietus ūdens aizvadīšana prom no ēkas ārsienām.

Virspamati, ārsienas Vizuāli ļoti sliktā stāvoklī ēkas fasādes. Fasādes cietušas no nokrišņu iedarbības - plankumains krāsojums, atsevišķās vietās zudis apmetums. Apjomīgs lietus ūdens radīts notecējums galvenajā - R fasādē, jumta plaknes un frontona sadurvietā. Lietus ūdens iedarbības rezultātā mūra apakšējā zonā veidojas plaisas, īpaši vertikālo lietus ūdens notekcauruļu apakšgalu tuvumā. Dažās vietās mūra defekti laboti ar tumšu cementa javu.

Secināts, ka objekta saglabātības stāvoklis kopumā apmierinošs, bet tehniskā stāvokļa uzlabošanai nepieciešams nodrošināt lietus ūdens aizvadīšanu no ēkas pamatiem un ārsienām. Pēc tam plānojams ēkas fasāžu remonts. Remontdarbos pievēršama uzmanība materiālu izvēlei - fasāžu defektu labošanai lietojama java ar oriģinālajai atbilstošu sastāvu un toni, nav pielietojama cementa java. Vēlama jumta seguma nomaiņa.

Likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 1.pantā noteikts, ka kultūras pieminekļi ir kultūrvēsturiskā mantojuma daļa ar vēsturisku, zinātnisku, māksliniecisku vai citādu kultūras vērtību, kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm. Lai līdzsvarotu īpašnieku intereses kultūras pieminekļu izmantošanā un sabiedrības intereses to saglabāšanā, kultūras pieminekļu īpašniekiem ir pienākums ievērot kultūras mantojuma aizsardzības noteikumus, kas ir vispārēji (noteikti normatīvajos aktos) un katra kultūras pieminekļa tipoloģijai, stāvoklim u.c. apstākļiem atbilstoši izstrādāti individuāli noteikumi.

Pamatojoties uz likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 1., 3. pantu, 5. panta 2.daļu, 8.panta 2. un 3.daļu, 11., 19., 21. un 23.pantu, Aizsargjoslu likuma 38. panta 2., 3., 4., 5. un 6.daļu, kā arī Ministru kabineta 2003.gada 26.augusta noteikumu Nr.474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu” 21., 22., 35., 42., 43., 44. punktu un 51.punkta 1.daļu, **arhitektūras pieminekļa īpašniekam ir saistoši šādi norādījumi:**

1. Arhitektūras pieminekli ir aizliegts bojāt vai iznīcināt.
2. Arhitektūras pieminekļa pārveidošanas darbus (restaurācija, remonts, konservācija u.c.) drīkst veikt normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, iepriekš saskaņojot ar Inspekciju un tikai pēc Inspekcijas rakstveida atļaujas saņemšanas.
3. Ēkas pārveidošana vai tās oriģinālo daļu aizstāšana ar jaunām daļām pieļaujama tikai tad, ja tā ir vienīgā iespēja saglabāt celtni, ja nepieciešams tai piešķirt sākotnējo veidolu vai arī tad, ja pārveidojumu rezultātā nesamazinās pieminekļa kultūrvēsturiskā vērtība. Nav pieļaujams likvidēt fasāžu raksturīgo oriģinālo vēsturisko apdari un detaļas.

4. Īpašniekam jānodrošina arhitektūras pieminekļa uzturēšana, regulāri jāveic ēkas apkope. Remontdarbos izmantojami ēkas celtniecības laikam raksturīgie, tradicionālie materiāli.

5. Celtnes kopšanai, uzturēšanai un citai saimnieciskai darbībai, kas tiek veikta, izmantojot oriģinālam atbilstošus materiālus un tehnoloģiju, nepārveido kultūras pieminekli un nesamazina pieminekļa kultūrvēsturisko vērtību, nav nepieciešama īpaša Inspekcijas atļauja. Arhitektūras pieminekļa īpašnieks 10 dienas pirms minēto darbu sākšanas iesniedz rakstveida iesniegumu Inspekcijas Vidzemes reģionālajā nodaļā.

6. Par arhitektūras pieminekļa bojājumiem vai postījumiem jāinformē Inspekcijas Vidzemes reģionālā nodaļa (tālrunis 64123834, mob. tālrunis 26634037, e-pasts vidzeme@mantojums.lv).

7. Ap arhitektūras pieminekli lauku apdzīvotās vietās noteikta 500m aizsardzības zona. Tās mērķis ir nodrošināt, lai kultūras pieminekļa tiešā tuvumā netiktu veiktas darbības, kas var būtiski ietekmēt kultūras pieminekļa saglabāšanu. Tādēļ kultūras pieminekļa aizsardzības zonā darbības, kas ietekmē kultūrvēsturisko vidi, ainavu un kultūrvēsturiski vērtīgo labiekārtojumu, drīkst veikt tikai ar Inspekcijas atļauju.

8. Ja īpašnieks atsavina valsts nozīmes arhitektūras pieminekli, valstij ir pirmpirkuma tiesības. Par nodomu atsavināt arhitektūras pieminekli īpašnieks rakstiski informē Inspekciju. Arhitektūras pieminekļa atsavināšana var notikt, ja Inspekcijas Vidzemes reģionālās nodaļas inspektors ir apsekojis atsavināmo pieminekli un nākamais tā īpašnieks ir iepazīstināts ar norādījumiem par arhitektūras pieminekļa izmantošanu un saglabāšanu.

Aizliegts atsavināt viena kultūras pieminekļa vai pieminekļu kompleksa atsevišķas daļas, kā arī sadalīt zemi, ja tādējādi tiek apdraudēta kultūras pieminekļa saglabāšana.

9. Lai realizētu valsts kontroli kultūras pieminekļu aizsardzībā, Inspekcijas darbiniekiem nodrošināma brīva pieeja arhitektūras piemineklim.

10. Ievērot likumā „Par kultūras pieminekļu aizsardzību”, normatīvajos aktos un šajos norādījumos noteiktās prasības. Visi rekonstrukcijas risinājumi ir jāizstrādā pēc valstī pastāvošajiem būvnoteikumiem un pieminekļu aizsardzības likumdošanas prasībām.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70. panta 1. daļu, 76. panta 1. un 2. daļu, 77. pantu un 79. panta 1. daļu, kā arī Ministru kabineta 2004. gada 9. novembra noteikumu Nr.916 „Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas nolikums” 12. punktu, šie norādījumi stājas spēkā ar brīdi, kad tie ir paziņoti adresātam. Šo administratīvo aktu Jums ir tiesības apstrīdēt mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas, iesniedzot iesniegumu Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas vadītājam Rīgā, M. Pils ielā 19, LV-1050.

Norādījumi sastādīti divos eksemplāros, no kuriem viens glabājas pie īpašnieka (valdītāja), otrs – Inspekcijā.

Pielikumā: 03.03.2015. fotofiksācija uz 3 lappusēm

Ar cieņu

Vidzemes reģionālās nodaļas vadītāja –
galvenā valsts inspektore

Ilze Liekniņa

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Pielikums
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas
Vidzemes reģionālās nodaļas
27.03.2015. norādījumiem Nr.14.4 – 07/62

Fotofiksācija

„Kūts, vēlāk ugunsdzēsēju māja” (valsts aizsardzības Nr.2753) Gaujienas muižā
„Pilskalni”, Gaujienas pag., Apes nov.

Kopskats no DR, IMG_6778

Kopskats no ZR, IMG_6789

Uzbrauktuve ēkas austrumu pusē, IMG_6793

Austrumu fasādes fragments, IMG_6794

Rietumu fasādes fragments – lietus ūdens izraisīts defekts sienas apakšdaļā, IMG_6781

R fasādes fragments – defekts zem jumta plaknes un frontona jumtiņa sadurvietas, IMG_6784

Foto D.Ķibilda 03.03.2015.